

מסורת הש"ס

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

סא.

עין משפט
נר מצוה

י"ח א מ"י פס"ו מהלכות
פסולי מוקדשין הלכה
זא:
י"ב ב מ"י פ"ב מהלכות
ק"פ הלכה ז:
ב ג מ"י פ"א מהלכות
ק"פ הלכה ד ופס"ו
מהלכות פסולי מוקדשין
הלכה ז:
כא ד מ"י פ"ב מהלכות
ק"פ הלכה ז:
כב ה ט"ז הלכה ז:

רבינו חננאל

וישני קודש עזר ישת
אפי' לאחר מיתה
הקדש, כגון שהיה עולה
ושחט לשם שלמים,
לאפוקי שינוי בעלים
דאיתו נוסל אלא מחיה
דכיון שמת פקעה רשותו
ודוכותה פקעה, וישנו
בצבור כבידור כי שני
קדש פוסל בצבורות
הצבור, שאם ישתחו
העולה לשם חטאת או
לשם אשם, כמו שפסל
בקרוב יחיד כן פוסל
בצבורות צבור, ואע"ג
דפרכת שינוי קדש
ופסולו בגופו ושינוי
בעלים שאין פסולו בגופו,
דאם פסול הוא לשם
פסח נשחט ופסח ישינו
בעלים שאין פסולו הוא,
לא פירכא היא דתורתו
פסול מחשבה ניהו לא
שחט מחשבה ניהו לא
שחט, ומאי דפרכת ומי
יש שינוי קדש לאחר
מיתה ואין שינוי בעלים
לאחר מיתה, הרי בר פנחס
בריה דרב אמי אפי' יש
שינוי בעלים לאחר מיתה,
בגרסינן בתחלת שחיטת
קדשים ואמר רבא עולה
הבאה לאחר מיתה שחטה
בשינוי קדש פסולה בשינוי
בעלים כשירה, אין בעלים
לאחר מיתה, ורב פנחס
בר ר' אמי אומר יש
בעלים לאחר מיתה, אמר
ליה רב אשי לרב פנחס
דוקא קאמר מי שבעלים
לאחר מיתה והנה ליה
כשינוי קדש ובעי איתורי
אחריתי, או דלמא אשחט
מאי איכא גביה כמה עשה
ומכבדא ליה, א"ל דוקא
קא אמר, וזו השפעתה
כלה מה לשנוי קדש שכן
פסולו בגופו וישנו בארבע
עבודות וישנו לאחר מיתה
וישנו בצבור כבידור כולו
פסול שחט בציבור
קדשים מרץ מיהא בתרתי
לדברי הכל באהא, ולרבא
דהנה מרץ שחטא
בתרתי מה לשנוי קדש
שכן ישנו בארבע עבודות
דאמרן וישנו בצבור
כבידור לאפוקי צבור דלא
משכחת ליה כשינוי בעלים
דאם כל ישראל בעלים
הן, ופשיטא רבא פסח
שחטו בשאר ימות השנה
לשם פסח בשינוי בעלים
נעשה כמי שאין לו בעלים
בזמנו ופסול, חנן בתחלת
שחיטת קדשים חנן
הפסח וכן התחלת פסח
בזמנו שלא לשמו פסח
שנאמר ואמרתם וכו' פסח
הוא לה, ודייקין סנה
ורבינו לשה, ויחנן וימי
הפסח (והובח) נוסל
בארבעה כי בשחיטת
שנאמר הקריב את זבח
השלמים כו', בקבלה
שנאמר והקריב זו קבלה
הזר, בוריקה שנאמר
והקריב את זה השלמים,
הולכה שנאמר והקריב
הולכה ואפקת דחטאת
בלשון הקרבנה, ובג"ז
שחטו שלא לאוכלי ושל
לפניו כו', ח"י כדכר שלא
לאוכלי שחטו לתולה
ולוקן, כיצד שלא למנוי.

וישנו אחר מיתה, ושינוי בעלים אינו לאחר מיתה שמה שמש
דכתיב לכפר עליו ולא על חבירו ומת לאו בר כפרה
גמורה הוא אלא שנתחייב להביאו וכן דשמעין אחיה להדיא כמ"ד
שיעבודא דלוריי וכרז אפי' אמר רב ש"פ"ק דקדושין (ד' יג): דמוק
הא דמתן האשה שמתה יצאו וירשין
אע"פ שחטא שחטא שחטא שחטא
אבל לרב יהוד' שלא שחטא דלמור ואל
שהפרישה מחיים אבל לא הפרישה
לא משום דשיעבודא לאו דלורייא
לאכארה אינו נפקותא בין שינוי קדש
לשינוי בעלים דלאחר מיתה כיון דנשינו
קדש (נמין) אין חירוש חייב להפריש
אחר תחמיו ומיהו י"ל דנ"מ אם הפרישו
בעלים שני עולות לאחירות שחט
תפסל האחת יצא השני ואם לאו
תהא השני חולין אי נמי שינוי קדש
אסור לשנות אחר מיתה דלמור ברש
זכאים (ד' כ): ונדעה מי שרי לשינוי
בה אכל שינוי בעלים ליכא אפי' איסור
כיון דאין לאחר מיתה:

נעשה בבי שחט אפי' שחט בציבור
ופסול, מיהא לר"י ל"ז
למור נעשה כיון דמתני דוקא ליתא
דפסול משום דלוקן כאל עקירה ולי לא
חיש להני פירכי ופסול דממי לשינוי
קדש הואיל ופסולו ממנו ומשיב עקר'
א"כ אמאי הו' כמי שאין לו בעלים
בזמנו הלא בשינוי קדש לא משני
משנה בזמנו לפסול ואור' דהכי פ'
אפי' ליתמנו להנשו פירכי מ"מ לא הו'
עקירה דנעשה כפסח בזמנו שמתו
בעלי דלמור כסוף אלו דברים (ד' עג):
דנשי עקירה וכשחטו פסח פסול
אע"פ שהו' כמפרש שלא לשם בעלי
שחטו ממו ה"א בזמנו שחטו בעלי
לא חשיב עקירה וכן מוכיח הלשון
דקאמר שאין לו בעלים ולא קאמר כמי
שחטו בשינוי בעלים: **רבא** אומר
לשון סורס הוא זה, ואור' דהכי לא
פלגי אה"ת קדש ומורה דליכא עיבודא
באכוליו ומנוי ואינו אלא מפרש דכיון
דלא פסלי אכוליו ומנוי אלא בשחיטה

וכן משמע בבידור זולין (ד' עח): דמסיק רב דלמור אכילה לא מעכבי
כדי נקן ולא קאמר כו' והיינו משום דלפרושי אהא כדפי'
לאוכלי בנא ז', דערלים ועומדים כולו נפקי מחיה
קרא דאש לפי אכלו דכיון דלא מלא אכלי ליה חשיבי
כולו שלא לאוכלי וכן משמע בפ"ג דזבחים (ד' כג): דקאמר
קסברי זקני דרוס טמא משלח קרבנותיו פ' פסח והתניא במכסת
נפשות מכאן שאין הפסח נשחט אלא למנוי ואיתקש אכוליו למנוי
משמע כדכיר דעמא נפקא לן ממיא לפי אכלו:
ואיתקש אוכלי' אנוי, מיהא לר"י א"כ מה מנוי פסלי בד'
עבודות דהיינו שינוי בעלים אף אוכלי יפסלו בד'
עבודות ובשאר קרבנות גמי יפסלו בזמנו וי"ל דלא מלאו חיון זה
שינוי בעלים דשינוי בעלים לא פסל אלא בוריקה כגון שחט או שחט
ומולך על מנת לזרוק לשם אחרים או זורק לשם אחרים אבל שחט
היינו שחט שלא למנוי ולא פסל אלא בשחיטה דווקא כדכתיב מכוסו
דווקא כפסח ולא בשאר קרבנות וא"ת וינמא הואיל וגלי שלא לאוכלי
בשחיטה ה"א בשאר עבודות דכ"ל בפ"ג דזבחים (ד' ז): פסח שלא
לשמו מוצח פסח שחט עבודות מנא לן הואיל וגלי גלי ואור' דלא
דמי כיון דגלי בכל הקרבנות דלא עלו לבעלים לשם מוכה וגבי פסח
אשכחן פסול כדמינייהו אין לנו להלך: **אשכחן** פסולין על מנת
שיחבירו בו קדשים, אם שחטו למנוי על מנת שיחבירו בו שאינם

וישנו לאחר מיתה, מת כנו מצא קרנן אכיו ואם שחטו שלא לשמו
לא עלה לשם מוכה ואחריות הקרנן מוטל על נכסי המנה וארץ להביא
אחר וישנו בקרנן צבור קרנן יחיד: **אכל** בשינוי בעלים, מחשב
בזכר אחר הוא ואינו בארבע עבודות, בשאר זכאים דלאו פסח
דלאו עיקרן לאכילה אחי אלא
לכפרה לא שייך שינוי בעלים אלא
בוריקה שאין לו בקרנן אלא כפרו
וכפרה ליתא אלא בוריקה וי' מרבינן
שאר עבודות לפסולה בשינוי בעלים
בפ"ג דזבחים (א) לא מרבינן אלא שחט
להחביר אחר בוריקה דמו או מולך
או מקבל לזרוק לשם אחר או זרק
ממנו לשם אחר אכל שחט לשם אחר
שחטא השחיטה נכדה לשם אחרים
אכל בשעת שחיטה אין דעתו על
הבוריקה אלא לבעולו כשר וכו' אמר'
הס"א אמר רב אשי ק"ו ומה אם
במקום שאמר הריני שחט לשם פלוני
דכשר שחטו לזרוק לשם פלוני פסול
מקום שאם אמר כו' שחט פלוני דלוקן
מחשבת שינוי בעלים בשאר עבודות
א"כ מחשבת נחתה מהן על מנת
לזרוק אכל בשינוי קדש שחט שלא
לשמו פסול דכתיב וזה שלמים וזיכה
לשם שלמים וכן כמקלף ושמט אותה
למחלת וכן פסח וזה פסח הוא, ומיהו
ודאי פסח שיעקרו לבעולו ליאכל נא
שחטו שלא לשם בעלי להאכיל למנויין
אחרים פסול דקדמיה מתני' ולקמן שחטו
שלא למנויין פסול וע"כ כדכשר על
השחיטה לחוד קאמר לא על מנת
לזרוק מדאפילו זה אמורא בגמרא
(ו"ג) שחטו למנויין על מנת שיחבירו בו
ערלים מכלל דשחטו לערלים דמתניין
במחשבת על נפשית קאמר ושלם
למנויין דומיא דלערלים דהא גבי
הדדי קמי' להו: ואינו לאחר מיתה.

דלוקן שם בעלי עליו מאחר שמת ואם
דלוקן שם מי כשר: ואינו בציבור.
גילה מי ישנה אותו שלא יהא בעלי
אם לשם נכרים לא מייפסל כדאמר'
הס"א ולקמן בשמעין (ס"ג) דלוקן שינוי
בעלים פוסל א"כ שיהא למחויב כפרה
עליו ולא על חבירו אלא שינוי בעלים
ומחויב כפרה כמותו ואי לא לא פסל:
ואע"ג דמרסי, מיהא פירכי:
לאו דווקא, כלומר לאו פירכי ניהו תרתי מיהא דווקא ומפרש ואיל
הי תרתי לאו דווקא: פסול מחשבה לא מייקר פסול הנוק' ולרבי
פנחס, בפ"ג דזבחים אמר: **יש בעלים לאחר מיתה**, ואם שחטו
לשם בעלים אחרים זכר הירוש להביא אחר: **כמי** שאין לו בעלים.
כמי שחטו בזמנו שלא לשם בעלים, ואי שמעתי שינוי בעלים אינו
בוריקה כדאמר' (ס"ג) אין מחשבת אוכלים בוריקה ואי אפשר לומר כן
דמחשבת שלא לאוכלי מנויין עליו כן ובשחיטה הוא דגלי דמחשבת ולא
בשאר עבודות אבל מחשבת שלא למנויין דהיינו שינוי בעלים עקירה
בוריקה הוא כדלוקן לקמן (ב) בשמעין בוריקה וכפר עליו ולא על חבירו:
במתני' לאוכלי ושלם לאוכלי כשר, דמקלף אוכלין לא פסלי
ולקמן (ס"ג) מפרש עממא: **ממרס** דמו, שלא יקרוש כדי שיהא רחוי
לזריקה: **ואם** נורק, קודם לתמיד כשר דאע"ג דלמורן (לעיל ד' נט):
יאחר דבר שנאמר זו עבד וזין הערבים וגו' לא מייפסל כה"ל:
גבי' מכסת, לשון מנויין כמו את מכסת הערבי (ויקרא טו):
סורסי, ארמי, חכמי האומות קורין לו לינאי' שוריי'א: **כוס**,
שחט, למימרא דבשעת שחיטה זריך להחבין למנויין: **לפי** אכלו,
הראוי לאכול פרט לחולה ולזקן ולעלוי ואפילו כן מנויין:

שחטו
מנויין הא פשיטא דפסול ל"כ דהיינו שינוי בעלים דפסול כפרה כמותו דלוקן מלכפר עליוס)
עליו ולא על חבירו אלא שינוי בעלים פסול בזמנו ומיהא ידידיה
ומחויב כפרה כמותו ואי לא לא פסל: **ואע"ג דמרסי**, מיהא פירכי:
לאו דווקא, כלומר לאו פירכי ניהו תרתי מיהא דווקא ומפרש ואיל
הי תרתי לאו דווקא: פסול מחשבה לא מייקר פסול הנוק' ולרבי
פנחס, בפ"ג דזבחים אמר: **יש בעלים לאחר מיתה**, ואם שחטו
לשם בעלים אחרים זכר הירוש להביא אחר: **כמי** שאין לו בעלים.
כמי שחטו בזמנו שלא לשם בעלים, ואי שמעתי שינוי בעלים אינו
בוריקה כדאמר' (ס"ג) אין מחשבת אוכלים בוריקה ואי אפשר לומר כן
דמחשבת שלא לאוכלי מנויין עליו כן ובשחיטה הוא דגלי דמחשבת ולא
בשאר עבודות אבל מחשבת שלא למנויין דהיינו שינוי בעלים עקירה
בוריקה הוא כדלוקן לקמן (ב) בשמעין בוריקה וכפר עליו ולא על חבירו:
במתני' לאוכלי ושלם לאוכלי כשר, דמקלף אוכלין לא פסלי
ולקמן (ס"ג) מפרש עממא: **ממרס** דמו, שלא יקרוש כדי שיהא רחוי
לזריקה: **ואם** נורק, קודם לתמיד כשר דאע"ג דלמורן (לעיל ד' נט):
יאחר דבר שנאמר זו עבד וזין הערבים וגו' לא מייפסל כה"ל:
גבי' מכסת, לשון מנויין כמו את מכסת הערבי (ויקרא טו):
סורסי, ארמי, חכמי האומות קורין לו לינאי' שוריי'א: **כוס**,
שחט, למימרא דבשעת שחיטה זריך להחבין למנויין: **לפי** אכלו,
הראוי לאכול פרט לחולה ולזקן ולעלוי ואפילו כן מנויין:

שחטו
מנויין הא פשיטא דפסול ל"כ דהיינו שינוי בעלים דפסול כפרה כמותו דלוקן מלכפר עליוס)
עליו ולא על חבירו אלא שינוי בעלים פסול בזמנו ומיהא ידידיה
ומחויב כפרה כמותו ואי לא לא פסל: **ואע"ג דמרסי**, מיהא פירכי:
לאו דווקא, כלומר לאו פירכי ניהו תרתי מיהא דווקא ומפרש ואיל
הי תרתי לאו דווקא: פסול מחשבה לא מייקר פסול הנוק' ולרבי
פנחס, בפ"ג דזבחים אמר: **יש בעלים לאחר מיתה**, ואם שחטו
לשם בעלים אחרים זכר הירוש להביא אחר: **כמי** שאין לו בעלים.
כמי שחטו בזמנו שלא לשם בעלים, ואי שמעתי שינוי בעלים אינו
בוריקה כדאמר' (ס"ג) אין מחשבת אוכלים בוריקה ואי אפשר לומר כן
דמחשבת שלא לאוכלי מנויין עליו כן ובשחיטה הוא דגלי דמחשבת ולא
בשאר עבודות אבל מחשבת שלא למנויין דהיינו שינוי בעלים עקירה
בוריקה הוא כדלוקן לקמן (ב) בשמעין בוריקה וכפר עליו ולא על חבירו:
במתני' לאוכלי ושלם לאוכלי כשר, דמקלף אוכלין לא פסלי
ולקמן (ס"ג) מפרש עממא: **ממרס** דמו, שלא יקרוש כדי שיהא רחוי
לזריקה: **ואם** נורק, קודם לתמיד כשר דאע"ג דלמורן (לעיל ד' נט):
יאחר דבר שנאמר זו עבד וזין הערבים וגו' לא מייפסל כה"ל:
גבי' מכסת, לשון מנויין כמו את מכסת הערבי (ויקרא טו):
סורסי, ארמי, חכמי האומות קורין לו לינאי' שוריי'א: **כוס**,
שחט, למימרא דבשעת שחיטה זריך להחבין למנויין: **לפי** אכלו,
הראוי לאכול פרט לחולה ולזקן ולעלוי ואפילו כן מנויין:

מנויין עליו חבורה זו ורשתי ליש חבורה אחת, ופשיטא כיון למנויין שנאמר במכסת נפשות חבורה על השחט, לאוכלי שנאמר איש לפי אכלו, ואיתקש אוכלין למנויין.

תורה אור השלם

1. ויהי לכם למשקחת
עד ארבעה עשר יום
לחודש הזה ושחטו אותו
כל קהל עדות ישראל בין
הערבים: שפוט י"ב
2. ואם ימנע הבית
מזבח וקלף וקלף הוא
וישנו הקרב אל ביתו
במכסת נפשות איש לפי
אכלו במכסת על השחט:
שפוט י"ב

לעני רש"י

לינאי' שוריי'א, שפה
סוריה.

מוסף רש"י

שלא לאוכלי, לחולה
ולזקן שאין יכולין לאכל
סוד וזין זו מנויין אחרים
אלא כן (ויע"פ טו), פסול.
דלאו לפי אכלו כשהח
הראוי לאכול (טו), ושלם
למנויין, ומנויין חבורה
זו ושחטו לשם חבורה
אחרת (טו), לערלים.
ישחט שחטו אחי מחמת
מילה וכן פסולין מלמול
פסח דכתיב כל עד לא
יאכל בו (טו), ולממארים.
גמי אחרים נקדשים
ובכרתו הן על אכילתן
(טו), משום שנאמר בין
הערבים: ומה פסח
שנה הכתוב נקדשות ומט
כידן כן הערבים (זבחים
טו), איתקש אוכלין
למנויין, מה מנויין משכני
למנויין, ומה פסח, שחט
למנויין וזקן שאין יוכלין
לאכול חית פסול, ואפילו
כן מנויין, דלא לפי אכל
הכא קרא כתיב כד מנויין
(זבחים כג).

